

**VALTIOVARAINMINISTERIÖN
JA
VALTION TALOUDELLISEN TUTKIMUSKESKUKSEN
VÄLINEN
TULOSTAVOITEASIAKIRJA 2015**

Ennakolliset tavoitteet vuosille 2016 – 2018

Tammikuu 2015

Sisältö

1	Yleistä.....	5
2	Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet.....	7
3	Toiminnallinen tuloksellisuus.....	9
3.1	Tavoitteiden saavuttamiseen liittyvät hankkeet vuonna 2015.....	9
3.1.1	Economicum-yhteistyö.....	16
3.2	Tavoitteet vuodelle 2015 ja ennakkolliset tavoitteet vuosille 2016–2018.....	16
3.2.1	Toiminnallinen tehokkuus.....	16
3.2.2	Tuotokset ja laadunhallinta.....	16
3.2.3	Henkilöstövoimavarojen kehittäminen.....	17
4	Resurssit.....	19
4.1	Henkilötyövuosia koskevien tavoitteiden seuranta.....	19
4.2	Kehykset momentti 28.30.02.....	19
5	Raportointi.....	21
6	Allekirjoitukset.....	23
	LIITE 1: Tuotokset ja laadunhallinta.....	25
	LIITE 2: Toimintamenomomentin käyttösuunnitelma.....	27

1 Yleistä

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT on soveltavan taloudellisen tutkimuksen yksikkö, joka tuottaa päätöksenteon ja kansalaiskeskustelun tueksi tutkimustietoa julkisen sektorin voimavarojen tehokkaasta käytöstä sekä julkisen sektorin toimenpiteiden vaikutuksista kansantalouteen. Sen tutkimuksessa korostuvat julkisen palvelutuotannon tuottavuuden kehittämiseen, kestävään talouskasvuun sekä talouden sopeutumista edistävään rakennepolitiikkaan liittyvät tutkimustarpeet. VATT on osa valtiovarainhallintoa. Toiminta-ajatuksensa mukaisesti valtiovarainhallinto pyrkii turvaamaan tulevien sukupolvien talouden perustaa ja valinnanmahdollisuuksia tehokkaalla ja laadukkaalla julkisen toiminnan ja talouden ohjauksella ja kehittämisellä sekä luomalla yrityksille ja yksityisille suotuisaa, kannustavaa ja vakaata taloudellista toimintaympäristöä.

Suomessa on meneillään valtion sektoritutkimuslaitoksia koskeva kokonaisuudistus, jonka myötä tutkimuslaitoksia sulautetaan ja osa niiden perusrahoituksesta siirtyy kilpaillun strategisen tutkimusrahoituksen piiriin. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus säilyy valtioneuvoston päätöksen mukaisesti itsenäisenä. Tutkimuskeskukselle valtion budjetista tuleva perusrahoitus vähenee valtioneuvoston kehyspäättöksen mukaisesti kuitenkin vajaalla miljoonalla eurolla vuodesta 2014 vuoteen 2018. Vähennelmä vastaa noin viidennestä tutkimuskeskuksen kokonaismenoista ja edellyttäisi muuttumattomalla miesvahvuudella laskien oman varainhankinnan eli yhteisrahoitteisen ja maksullisen tutkimustoiminnan tulojen kasvattamista noin miljoonalla eurolla. Samalla oman varainhankinnan osuus laitoksen kaikista menosta nousisi asteittain runsaasta 20 prosentista noin 40 prosenttiin. Suomen talouden rakenneongelmia koskevalle taloustieteelliselle tutkimukselle lienee lähivuosinakin runsaasti kysyntää. Rahoitusedellytysten muutos edellyttää toimintatapojen ja tulosohtauksen muutosta, koska tutkijoiden työpanos tulee vastaisuudessa pitkälti tai kokonaan käyttöön ulkoisen rahoituksen tutkimussopimuksissa. Ulkoiseen rahoitukseen perustuvat tutkimussopimukset valitaan niin, että ne tukevat tutkimuskeskuksen strategiaa valittujen tutkimusteemojen alueilla. Samalla jatketaan jo käynnissä olevaa kulujen kriittistä läpikäyntiä. Se näkyy vuonna 2015 mm. henkilöstökulujen vähenemisenä, erityisesti muun kuin tutkimustoiminnan henkilöstökulujen osalta.

Tutkimusalueiden toimintasuunnitelmat ja tulossopimukset rakentuvat näissä oloissa enenevästi tutkimussopimusten varaan. Samalla sovitaan siitä, millaisia tutkimuksia ja analyyskejä tulosohtaja odottaa. Menestyksenkäs varainhankinta edellyttää niinikään entistä tiiviimpää verkostoitumista kotimaisten ja ulkomaisten yhteistyö-

kumppanien kanssa. Koska vasta nimitetty, VATT:nkin kannalta keskeinen Strategisen Tutkimuksen Neuvosto ei vielä ole valinnut rahoitettavia tutkimusteemoja, vuotta 2015 koskevassa tulossopimuksessa ei vielä voida täysin ennakoida kaikki tutkimushankkeita. Tutkimusalueiden suunnitelmat sisältävät kuitenkin jo valtioneuvoston kanslian uuden rahoitusvälineen kanssa sovittuja hankkeita.

2 Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Valtiovarainministeriö asettaa VATT:lle seuraavat vaikuttavuustavoitteet:

- VATT kehittää julkisten palveluiden tuottavuuden mittaamismenetelmiä ja tunnistaa tuottavuuskehitykseen vaikuttavia tekijöitä politiikkatoimien suunnittelun tueksi
- VATT tuottaa tutkimustietoa julkisten palvelujen tuotannon ja julkisen sektorin rakenteista sekä niiden uudistamisesta
- VATT tukee verotus- ja sosiaaliturvajärjestelmän kehittämistä sekä muiden rakenteellisten toimien suunnittelua tuottamalla niihin liittyvää tutkimusta toimenpiteiden vaikutuksista työllisyyteen, tuotantoon, talouskasvuun sekä julkisen talouden tasapainoon sekä tulonjakoon
- VATT tuottaa tutkimustietoa yritysverotuksesta ja -tuista sekä kansainvälisestä verokilpailusta talouskasvua ja tuottavuuskehitystä tukevan talouspolitiikan tueksi
- VATT tuottaa tutkimustietoa julkisten menojen ja tulojen pitkän aikavälin kehitysnäkymistä julkisen talouden kestävyyttä koskevien kotimaisten ja kansainvälisten tarkastelujen tueksi.
- VATT ennakoi työllisyyden ja kansantalouden alue- ja toimialarakenteen pitkän aikavälin kehitystä rakenne-, elinkeino-, alue-, asunto- ja koulutuspolitiikan vaihtoehtojen tarkastelujen tueksi
- VATT tuottaa tutkimustietoa ilmasto- ja energiapolitiikan taloudellisista, työllisyys- ja tulonjakovaikutuksista liittyen matalahiilitiekartan toimeenpanoon, vuoden 2030 tavoitteisiin ja verotukiin

3 Toiminnallinen tuloksellisuus

3.1 Tavoitteiden saavuttamiseen liittyvät hankkeet vuonna 2015

TUTKIMUSALUE I – Julkisten palvelujen vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveydenhuollossa on vireillä eräs Suomen julkisen sektorin merkittävimpiä uudistuksia, jossa palvelujen järjestämisvastuu siirretään kunnilta viidelle uudelle Sote-alueelle. Samaan aikaan hallituksen rakennepoliittisella ohjelmalla pyritään nykyistä tiiviimpään julkisen talouden ohjaukseen kuntatalouden rahoituskehityksen avulla. Uudistuksilla tähdätään palvelujen saatavuuden turvaamiseen ja palvelutuotannon tuottavuuden kohottamiseen siten, että julkisen talouden kestävyysvaje poistuu.

Alueella tehtävä tutkimus palvelee julkisen talouden kestävyiden kannalta keskeisten rakenneuudistusten valmistelua ja päätöksentekoa. Tutkimusta tehdään muun muassa kuntarakenteen muutosten vaikutuksiin, julkisen talouden ohjausmekanismeihin, kuntien rahoitukseen ja julkisten palvelujen vaikuttavuuteen liittyen. Vuonna 2015 alueella lisätään tutkimusyhteistyötä koti- ja ulkomaisten kumppanien kanssa erityisesti terveystaloustieteellisessä tutkimuksessa ja koulutustutkimuksessa. Lisäksi hankitaan tutkimusryhmän käyttöön uusia kunta-, toimipaikka- ja yksilötason tutkimusaineistoja, jotka parantavat tutkimusalueen edellytyksiä tehdä paitsi tieteellisesti korkeatasoista tutkimusta myös lyhytkestoisempia selvityksiä päätöksenteon tarpeisiin.

Tutkimusalueen I keskeiset hankkeet:

Teema: Julkiset palvelut

Julkisten palvelujen vaikuttavuutta tutkitaan pääasiassa terveys- ja koulutuspalveluja koskevissa hankkeissa, jotka ajoittuvat vuosille 2015–2017. Lisäksi tutkimusta tehdään tuottavuuden mittaamiseen menetelmiin ja kilpailututkimukseen liittyen. Terveystaloutta koskevissa hankkeissa tutkitaan sähköisen reseptijärjestelmän vaikutuksia, terveydenhuollon tehottomuutta potilaiden ali- ja ylihoitamisen näkökulmasta sekä terveydenhuollon organisointia yksikkökoon ja alueellisen sijoittumisen näkökulmasta. Tuloksia voidaan hyödyntää muun muassa arvioitaessa sähköisen reseptijärjestelmän käyttöönoton vaikutuksia potilasturvallisuuteen, erilaisiin terveystulemiin ja hoidon laatuun Suomessa. Vireillä on myös hanke, jossa tutkitaan geenitestien hyötyjä neurologisten sairauksien hoidossa. Tämän tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää arvioitaessa uusien diagnoosimenetelmien hyötyjä ja kustannuksia. Julkisten hankintojen tehokkuutta tutkitaan tuotantomuotovalintojen, paikallisdemokratian ja kartellien roolin näkökulmista.

Koulutukseen liittyen tutkitaan kouluvalinnan vapauttamisen vaikutuksia koulujen eriytymiseen, oppilaiden koulumenestykseen sekä perheiden käyttäytymiseen. Toisessa hankkeessa selvitetään ulkomaalaisista tutkinto-opiskelijoista heidän opiskeluaikanaan Suomelle koituvia hyötyjä ja kustannuksia. Tutkimuskohteena on myös korkeakoulutuksen alueellisen tarjonnan vaikutus opiskelijoiden korkeakoulutuksen ja koulutusalaan liittyviin valintoihin. Korkeakoulutukseen liittyen tutkitaan myös sitä, mikä vaikutus yliopisto-opiskeluun pääsillä ja yliopiston antaman opetuksen laadulla on opiskelijoiden valmistumisaikaan, myöhempään työllistymiseen ja ansioihin.

Tuottavuuden mittaamiseen liittyvässä hankkeessa on tavoitteena kehittää uusia menetelmiä tehokkuus- ja tuottavuusanalyysiin, jotka eivät edellytä mitattujen laatuindikaattorien olemassaoloa, mutta jotka tästä huolimatta huomioivat laadun vaikutuksen palvelujen tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen muilla tavoin.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

Terveystieteiden tutkimuskeskus

Kouluvalintauudistuksen vaikutukset

Ulkomaisten opiskelijoiden taloudelliset vaikutukset – jatkohanke

Korkeakoulutuksen alueellisen tarjonnan ylisukupolviset vaikutukset

Korkeakoulutukseen laadun vaikutukset opiskelu- ja työmarkkinamenestykseen tekniikan alalla

Julkisten palvelujen tehokkuus, laatu ja panosten allokaatio

Julkiset hankinnat

Teema: Kuntien rahoitus ja kuntarakenne

Kuntaliitosten vaikutuksia tutkitaan kuntien palvelutuotannon kustannusten ja laadun näkökulmista. Erityiskysymyksenä on kuntatyöntekijöiden viiden vuoden irtisanomissuojan vaikutus kuntaliitoksella saatuihin mittakaavahyötyihin ja kuntaliitosten vaikutusten yhteys paikalliseen demokraattiseen edustukseen. Paikallisdemokratiaan liittyvissä hankkeissa tutkitaan myös kunnanvaltuutettujen vaikutusta asuinalueensa paikallisten kuntapalvelujen laatuun ja kuntatyöntekijöiden vaikutusta kunnassa harjoitettuun politiikkaan.

Kuntien rahoituksen teemassa tutkitaan kuntien valtionosuusjärjestelmää alueellisen oikeudenmukaisuuden ja tehokkuuden kannalta. Kuntien rahoitusta tutkitaan lisäksi pienten lukioden valtionosuuksien vaikutusten näkökulmasta. Tutkimuksessa selvitetään miten pienten lukioden korotettu valtionosuus vaikuttaa lukioden kustannuksiin ja lukioden tuotoksiin. Tutkimusta tehdään myös kuntien tehtävien ja velvoitteiden kustannusvaikutuksien mittaamiseen liittyen, hankkeen tulosten avulla voidaan seurata kuntien tehtävien muutosten vaikutuksia kuntatalouden ja valtion menoihin. Vireillä on myös hanke, jossa tutkitaan kuntatalouden makro-ohjauksen yhteensopivuutta Sote-uudistuksen ja toisen asteen koulutuksen rahoitusuudistuksen kanssa. Lisäksi tutkimusalue tekee asuntomarkkinatutkimusta yhdessä Julkisen talouden rahoitus- ja tulonsiirrot – tutkimusalueen kanssa.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

Kuntaliitosten pitkän aikavälin vaikutukset

Paikallisdemokratia

Valtionosuusjärjestelmän oikeudenmukaisuus- ja tehokkuusvaikutukset

Lukioden oppimistulokset ja vaikuttavuus

Kuntien tehtävien ja velvoitteiden vaikutusten arviointi

Julkisen talouden ohjaus ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustoimen rakennemuutos

TUTKIMUSALUE II Julkisen talouden rahoitus ja tulonsiirrot

Tutkimusalueella tutkitaan verotuksen ja tulonsiirtojen vaikutuksia kotitalouksien ja yritysten käyttäytymiseen, tulonjakoon ja julkisen talouden tasapainoon. Teemat ovat julkistalouden tutkimuksen ydinaluetta. Hankkeiden tulokset auttavat päätöksentekijöitä muun muassa työn tarjonnan lisäämiseen ja talouskasvun nopeuttamiseen tähtäävien toimenpiteiden arvioinnissa. Ne tuottavat tietoa myös kansainvälisen verokilpailun aiheuttamista uhkista sekä vaihtoehtoista kansallisista toimenpiteistä uhkien torjumiseksi. Vuonna 2015 tutkimustoiminnan edellytyksiä pyritään parantamaan kiinnittämällä huomiota aineistojen hankintaan, mallityövälineiden kehittämiseen sekä tutkimushankkeiden rahoituspohjaan. Valtaosa hankkeista on monivuotisia. Hankkeita rahoittavat muun muassa Suomen Akatemia, valtioneuvoston kanslia ja Verohallinto.

Tutkimusalueen II keskeiset hankkeet:

Teema: Verotus – vaikutukset yritysten toimintaedellytyksiin

Teeman hankkeissa arvioidaan toteutettujen ja potentiaalisten veromuutosten vaikutuksia yritysten ja yrittäjien käyttäytymiseen. Kiinnostuksen kohteina ovat muun muassa välillisen verotuksen verokantamuutosten vaikutukset hyödykkeiden hintoihin ja kysyntään, yritysverotuksen ja sitä koskevien huojennusten vaikutukset yritysten valintoihin (rahoitus, investoinnit ja työn kysyntä), verovalvonnan vaikutukset tulojen raportointiin sekä yhteisöveron vaikutukset yritysten sijoittumispäätöksiin globaalissa toimintaympäristössä.

Useissa hankkeissa arvioidaan verotuksen vaikutuksia palvelualojen yrityksiin. Kotitalousvähennykseen liittyvässä hankkeessa tarkastellaan aluksi vähennyksen vaikutusta palvelujen kysyntään ja työllisyyteen ja myöhemmin vähennyksen vaikutusta tulojen raportointiin. Hankkeessa on yhteistyökumppanina Ruotsin verohallinto. Aiemmin aloitettua ravintolaruuan alv-alennusten vaikutusten arvioimista jatketaan. Uutena kysymyksenä tarkastellaan vaikutuksia harmaaseen talouteen. Arvonlisäverotukseen liittyy myös kaksi muuta hanketta, joissa arvioidaan alv-järjestelmän rakenteen vaikutuksia. Ensimmäisessä tarkastellaan alv-alarajan ja siihen liitetyn huojennuksen vaikutuksia yritysten kasvuun ja verojen raportointiin ja toisessa arvioidaan alv-pohjan laajentamisen vaikutuksia. Jälkimmäistä hanketta rahoittaa Kaupan liitto.

Yrittäjien verotus on aiheena myös tutkimushankkeessa, jossa arvioidaan verosäännösten vaikutuksia yrittäjien eläketurvaa ja säästämistä koskeviin valintoihin. Yhteishankkeessa ETLAn kanssa jatketaan listaamattomien yhtiöiden verotuksen kasvu- ja tehokkuusvaikutusten arvioimista. Samaan aihepiiriin liittyy hanke, jossa tavoitteena on arvioida normaalituoton verottomuuteen perustuvien pääomaveromallien vaikutuksia. Lisäksi arvioidaan yritystukia hankkeessa, joka saa rahoitusta Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimusmäärärahoista.

Harmaan talouden ja verovajeen laajuuteen sekä verojen raportointiin liittyviä kysymyksiä tarkastellaan useissa hankkeissa, joita rahoittavat Suomen Akatemia ja Verohallinto. Hankkeissa käsitellään verollisen tuonnin ilmoittamista, autoverotusta ja vuokratulojen ilmoittamista. Läheinen yhteistyö Verohallinnon ja Tullihallinnon kanssa on keskeinen osa hankkeiden toteuttamista.

Verohallinnon kanssa yhteistyössä tutkitaan myös 2014 alusta voimaan tulleiden korkovähennysrajoitusten vaikutuksia yritysten ilmoittamiin korkomenoihin ja velkoihin.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

Työvaltaisten palvelualojen verotus (kotitalousvähennys)

Ravintoloiden alv-alen vaikutukset

Alv-alarajan vaikutukset yritysten kasvuun

Harmaan talouden mekanismien analysointi kokeellisilla menetelmillä

Korkovähennysrajoituksen vaikutukset yritysten velkoihin ja korkomenoihin

Osinkoveron kynnys ja carry-forward

Yritystukien vaikuttavuus ja arviointi

Vähäinen toiminta arvonlisäverotuksessa

Yrittäjän verotus ja säästäminen

Yritysverotuksen investointivaikutukset

Teema: Verotus ja tulonsiirrot – vaikutukset kotitalouksiin

Tehtäessä kotitalouksiin kohdistuvia politiikkatoimenpiteitä on tärkeää tietää, minkälaisia kannustinvaikutuksia muutoksilla on, minkälaiset kotitaloudet reagoivat muutoksiin ja miten muutokset vaikuttavat kotitalouksien hyvinvointiin. Yksi hyödyllinen työkalu verotuksen ja tulonsiirtojen kannustinvaikutusten arviointiin ovat mikrosimulointimallit. Vastaavasti käyttäytymisreaktioihin liittyvän tietopohjan kasvattaminen edellyttää sekä mikroekonometrista tutkimusta että teoreettista tutkimusta, joka paljastaa muutosten vaikutuskanavia.

Käynnissä on useita tutkimushankkeita, joiden tavoitteena on tuottaa luotettavaa tietoa verotukseen ja tulonsiirtoihin liittyvien politiikkamuutosten vaikutuksista. Tällaisia hankkeita ovat mm. asumistukien (ml. toimeentulotuen kautta korvattavat asumismenot) ja asumiseen suunnattujen tarjontatukien vaikutuksiin liittyvät hankkeet sekä Valtioneuvoston selvitys ja tutkimusmäärärahoista rahoitettava hanke, jossa tutkitaan veropäätösten vaikutuksia työn tarjontaan.

Suunnitelmissa on myös hankkeita, joiden tuloksia voidaan hyödyntää Tilastokeskuksen mikro-simulointimallin kehittämisessä, kuten kulutuskysynnän mallittamiseen liittyvä tutkimushanke sekä hanke työntarjonnan joustoista. Tälle kehittämis-työlle pyritään löytämään ulkoista rahoitusta. Mikrosimulointi-malleja hyödynnetään verotuksen ja sosiaaliturvan vaikutusten arvioimisessa.

Monissa yllä kuvatuissa hankkeissa tarkastellaan muiden vaikutusten lisäksi politiikkamuutosten tulon-jakovaikutuksia. Näiden hankkeiden lisäksi tutkimusalueella on käynnissä yleisempiä tulonjakoon liittyviä tutkimushankkeita, kuten tuloliikkuvuuteen ja köyhyyden pitkittymiseen, erityisesti eläkeläisten toimeentuloon, liittyvät hankkeet. Viimeksi mainittua työtä rahoittaa Eläketurvakeskus. Kvantitatiivisten vaikutusarvioiden lisäksi tutkijat ovat viime vuosina laatineet katsauksia verotuksen ja tulonsiirtojen vaikutuksia käsittelevään taloustieteelliseen tutkimukseen. Vuoden 2015 alkupuolella toteutetaan hanke, jossa tutkijat kokoavat perintö-, lahja- ja luovutusvoittoverotusta koskevaa tutkimustietoa.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

Asumistuen vaikutus asumistasoon ja vuokriin

Eläkkeensaajien toimeentulo, pienituloisuus ja sukupuoli

Kotitalouksien kulutuskäyttämisen mallittaminen Lapset ja lastenhoidon tukijärjestelmä

Perintö- ja luovutusvoittoverotus – taloustieteellisiä näkökulmia

Sosiaaliturvan kannustinvaikutukset

Tuja-mallin ylläpito ja kehittäminen

Tukien kompleksisuus ja hyödyntämisaste
 Tuloverotuksen käyttäytymisvaikutuksia
 Tuloerot ja tuloliikkuvuus
 Veropoliittisten päätösten vaikutus työn tarjontaan
 Veroreformien vaikutukset ylimmissä tuloluokissa

TUTKIMUSALUE III Työmarkkinat ja kasvua tukeva politiikka

Alueen tutkimusteemat kohdentuvat talouskasvun edellytyksiin, joista keskitytään erityisesti elinkeino- ja ympäristöpolitiikkaan sekä työmarkkinoita koskevien politiikkamuutoksien vaikuttavuuden arviointiin. keskeisinä tutkimuskysymyksinä esiin nousevat talouden rakennemuutoksen vaikutukset, ympäristöpolitiikan ohjauskeinot sekä työmarkkinoiden toimivuus. Tutkimustoiminta perustuu pitkälti yksilö-, kotitalous- ja yritystason rekisteriaineistoihin sekä mikroekonometrian analyysimenelmiin.

Tutkimusalueen III keskeiset hankkeet

Teema: Työmarkkinat

Työmarkkinoiden alle sijoittuvissa hankkeissa arvioidaan työttömyysturvan, aktiivointipolitiikan, koulutuspolitiikan sekä maahanmuuttopolitiikan vaikutuksia työuran eri vaiheissa. Tutkimushankkeissa arvioidaan keinoja, joilla julkinen valta voi pidentää työuria, kasvattaa tuottavuutta ja tehostaa maahanmuuttajien kotoutumista. Nämä kysymykset ovat keskiössä pyrkimyksissä säilyttää nykyisenkaltaisen hyvinvointiyhteiskunta muuttuvassa toimintaympäristössä. Tutkimuksen erityishaasteena on erottaa politiikan itsenäiset vaikutukset muista työmarkkinoita ja yksilöiden työmarkkinamahdollisuuksia määrittävistä tekijöistä. Uskottavien vaikutusten selvittämiseksi tutkimustoiminta perustuu pitkälti aiemmin toteutettujen politiikkamuutosten synnyttämiin koe- ja verrokkiryhmiin.

Kansainvälistymisen ajaman talouden rakennemuutoksen vaikutusten selvittämiseksi aloitetaan laaja tutkimushanke, jossa tutkitaan kansainvälisen kaupan, palvelujen viennin ja ulkomaalaisomistuksen vaikutuksia työnvoiman kysyntään, palkkoihin, työhön, innovaatioihin sekä aloittaviin yrityksiin. Monivuotiselle hankkeelle on haettu ulkoista rahoitusta ja toteutuessaan se tarkoittaa merkittävästi aiempaa kuvaa kansainvälistymisen haasteista ja mahdollisuuksista.

Työmarkkinateeman yhteyteen sijoittuu myös elinkeinopolitiikan vaikutuksia sekä yritysten että työmarkkinoiden näkökulmasta arvioiva hanke. Tutkimushanke on monivuotinen ja sen resursointi on varmistettu kansainvälisellä yhteistyöllä. Teeman alle sijoittuu kolme erityiskysymystä, joissa käsitellään innovaatiopolitiikkaa, alueellista elinkeinopolitiikkaa ja maankäytön säätelyä.

Työmarkkinatutkimuksen teemat tuottavat uutta tietoa ajankohtaisista kysymyksistä yhteiskunnallisen päätöksenteon ja kansalaiskeskustelun tueksi. Työmarkkinatutkimuksen teemoja toteutetaan laajalti ulkopuolisen rahoituksen avulla. Merkittävimpana rahoittajana on toiminut Suomen Akatemia.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

Elinkeinopolitiikka, työmarkkinat ja kasvu
 Maahanmuuttajien lapset
 Nuorten työmarkkinatuen rajoitusten vaikutukset
 Työttömyystuen vaikutukset
 Informaation merkitys opiskelupaikan ja -alan valinnassa

Teema: Ympäristö-, energia- ja ilmastopolitiikka

Ympäristöpolitiikan ohjauskeinojen osalta tutkimus keskittyy päästökauppaan, rehevöittävän ravinnekuormituksen hallintaan ja energiantuotannon ympäristöriskeihin. Teemaan liittyvät energiasektorille asetetut kansainväliset tavoitteet uusiutuvien energialähteiden lisäämiseksi, ja julkinen taloudellinen tuki asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Uutena energiapolitiikkaa käsittelevänä avauksena suunnitellaan kuluttajille suunnatun informaation vaikutusten arviointia.

Tuloksia voidaan hyödyntää ympäristötukien taloudellisten vaikutusten arvioinneissa sekä politiikkavalmisteluissa mietittäessä erilaisia ympäristöpolitiikan ohjauskeinoja. Nykyisenlaajuisen ympäristötaloustieteellisen tutkimuksen mahdollistaa pitkälti Suomen Akatemian myöntämä rahoitus.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

Verot ja tuet vesivarojen kestävässä hallinnassa

Energiantuotannon ympäristöuhan: hiili- ja ydinvoiman yhteiskunnalliset riskit ja kustannukset

Päästökaupan vaikutus yritysten kilpailukykyyn

TUTKIMUSALUE IV Päätöksenteon tuki ja mallintaminen

Yksikkö keskittyy talouspolitiikan vaikutusten laaja-alaiseen arviointiin useilla talouspolitiikan lohkoilla. Keskeiseksi tutkimusteemaksi on viime vuosina noussut talouden rakenne- ja aluekehityksen pitkän aikavälin ennakointi, joka paitsi palvelee suoraan useiden ministeriöiden ja viranomaistahojen suunnittelua, muodostaa myös hyvin luontevan lähtökohdan talouspolitiikan vaikutusten arvioinnille, joita yksikkö tekee omissa hankkeissa ja yhdessä muiden tutkimusalueiden kanssa.

Vuoden 2015 alussa valmistuvat toimiala- ja ammattirakenteen kehitysarviot palvelevat koulutustavoitteiden asettamista vuodelle 2020. Talouspolitiikan lohkoista tutkimus on kattanut ennen kaikkea verotuksen, ympäristö- ja energiapolitiikan ja kasvavassa määrin myös julkisten palvelujen vaikutusarviointia. Keväällä valmistuvassa strategisen tutkimuksen hankkeessa arvioidaan EU:n vuoden 2030 ilmastopolitiikan tavoitteiden toteuttamisen vaikutuksia ja uhkakuvia.

Ennakointityön myötä kosketuspinta ministeriöiden ja alueellista ennakointia tekevien viranomaisten ja muiden toimijoiden suuntaan on laajentunut hyvin voimakkaasti ja niinpä yksikön työn tunnettuus ja myös sen tuottamien tulosten tutkimuskäyttö on ollut kasvussa. Ennakointi suuntautuu talouden rakennemuutoksen myötä muutuneiden kasvuedellytysten arvioimiseen ja uusien kasvunäkymien sekä rakennepolitiikan mahdollisuuksien kartoittamiseen. Tämä näkyy myös yksikön vastuulla olevien mallien kasvaneena käyttönä akateemiseen opetukseen, aineistoyhteistyöhön ja tutkimukseen, jota yksikkö pyrkii tukemaan mallien ja niiden aineistojen sekä tutkimustulosten saatavuutta parantamalla. Myös kansainvälinen yhteistyö on laajentunut. Kansainvälisen yhteistyön keskeinen kumppani on edelleen Centre of Policy Studies –tutkimuslaitos Melbournessa, mutta sen rinnalle ovat nousseet LEI Alankomaista ja USITC Yhdysvalloista (United States International Trade Commission), jotka käyttävät samankaltaisia menetelmiä kuin VATT:kin.

Päätöksenteon tuki ja mallintaminen -yksikön keskeiset hankkeet:**Teema: Talouden rakenteen kehitys ja julkisen talouden kestävyys**

Talouden rakennekehityksen pitkän aikavälin ennakointi, jota rahoittaa neljän ministeriön konsortio, muodostaa myös vuonna 2015 teeman keskeisen tutkimus-

hankkeen. Hanke suuntautuu talouskehityksen ennakkointiin ja syvenyy ammatti-, väestö- ja koulutusrakenteen kehityksen arviointiin ja niiden vaikutuksiin kasvuun, julkisten sektorien menoihin sekä alueellisiin eroihin ja aluetalouksien kestävyys. Teeman alla jatketaan verotuksen – sekä valtion- että kunnallisverotuksen - vaikutusten arviointia yhteistyössä VM:n eri osastojen ja TEM:n kanssa. Talouskehitystä ja talouspolitiikan vaikutuksia arvioidaan myös historiallisin tarkasteluin sekä alue- että koko maan tasolla. Lisäksi VATT jatkaa vuonna 2014 käynnistynyttä yhteistyötä aluetoimialaennusteen toteuttamisessa ETLAn kanssa.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

Toimialakehityksen ja työvoiman tarpeen ennakkointi

Rakentamisen alueelliset vaikutukset

Julkisen talouden kestävyys ja sopeuttaminen

Alueellisen toimialarakenteen muutokset

Aluetoimialaennuste

Vuosien 2008–2013 rakennemuutoksen ajurit

Nordforsk-hanke terveydenhoidon kustannuksista Pohjoismaissa

Teema: Ympäristö, energia ja ilmastopolitiikka

Ympäristöpolitiikan suurimmat haasteet liittyvät ympäristötavoitteiden kustannustehokkaaseen toteuttamiseen, joita yksikkö tarkastelee useassa hankkeessa. Viime vuodelt Suomen ilmastopolitiikka on keskittynyt EU:n vuotta 2020 koskevien tavoitteiden toteuttamiseen, joita tarkastellaan yksittäisissä hankkeissa tulevanakin vuonna, mutta tutkimuksen painopiste on siirtymässä pitkän aikavälin tavoitteisiin, joita pyritään hahmottamaan vähähiilitiekartan laatimisella. VATT on mukana VTT:n vetämässä, vuonna 2015 valmistuvassa hankkeessa joka tutkii päästöjen vähentämisen kustannustehokkaita teknisiä ja taloudellisia mahdollisuuksia ja Suomen kannalta kriittisiä ilmastopoliittisia rajoituksia EU:n vuoden 2030 tavoitteiden toteuttamisessa. Ympäristöpolitiikan kustannustehokkuus on myös VATT:n osahankkeen keskeinen teema ympäristöpolitiikan ja kansanterveydellisten vaikutusten näkökulmasta vesihuollon terveysriskien hallintaa tutkivassa hankkeessa, jossa yhdistyvät sekä vaikuttavuuden että vaikutusten etukäteisarvioinnin näkökulmat uudella tavalla.

Teemaan liittyviä hankkeita vuodelle 2015

EU2030 tavoitteiden vaikutukset Suomessa

Veden kontaminanttien terveysriskien kustannustehokas hallinta (CONPAT)

Kansainvälisten kauppasopimusten vaikutus EU:n ja Suomen maa- ja elintarviketalouteen ja ruokaturvalisuuteen

3.1.1 Economicum-yhteistyö

VATT vahvistaa tutkimustoimintansa edellytyksiä ja varautuu tutkimuslaitosuudistuksen implikoimaan intensiivisempään rahoituskilpailuun tiivistämällä yhteistyötään Economicum-rakennuksen akateemisten taloustieteilijäyhteisöjen (Aalto-yliopiston politiikan ja talouden tutkimuksen laitos, Aalto-yliopiston taloustieteen laitos ja Hankenin taloustieteen laitos sekä HECER) kanssa. Tutkimuskeskus pyrkii vaikuttamaan opiskelijoiden ja jatko-opiskelijoiden tutkimussuuntautumiseen ja lisäämään VATT:n kiinnostavuutta opiskelijoiden parissa keskustelemalla akateemisten yhteisöjen kanssa niiden opetussuunnitelmasta. HECER:n ja sen taustayhteisöjen kanssa on solmittu yhteistyösopimus, joka mahdollistaa tarvittaessa tutkimuksen, ohjauksen ja opetuksen yhteistehtäviä ja luo luontevat puitteet yhteistyölle myös rahoituksen hakeemisessa, erityisesti Suomen Akatemiasta. Näin laitos suuntaa akateemista toimintaa VATT:n strategian kannalta suotuisasti ja vahvistaa asemaansa tutkimusrahoituskilpailussa. Vireillä on myös julkisen talouden yhteisprofessori Helsingin Yliopiston kanssa, niin että tämän VATT:lle elintärkeän taloustieteellisen suuntauksen jatkuvuus voidaan varmistaa.

3.2 Tavoitteet vuodelle 2015 ja ennakoitavat tavoitteet vuosille 2016–2018

3.2.1 Toiminnallinen tehokkuus

Tavoite/mittari	Arvio 2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018
Kokonaistuotokeskim. +1 % / v (3 vuoden keskiarvona)	-17,7	+10,9	+1	+1	+1
Julkaisutoiminnan tuotokeskim. +1 % / v (3 vuoden keskiarvona)	-13,8	+10	+1	+1	+1
Maksullisen toiminnan kustannusvasteavuus (%)	100	100	100	100	100

3.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

VATT:n eri julkaisulajien painokertoimilla painotetun julkaisujen määrän sekä tuotosten määrät on esitetty liitteessä 1.

VATT:n asiakastytyvyyteen panostetaan vuoden 2014 kyselyn tulosten pohjalta.

Tavoite/mittari	Arvio 2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018
Asiakastytyvyys paranee	3,5		3,6		3,6

3.2.3 Henkilöstövoimavarojen kehittäminen

Henkilöstövoimavarojen kehittäminen toteutetaan vuoden 2014 työtyytyväisyyskyselyn tulosten pohjalta, jossa keskeisenä ovat johtamisen ja esimiestyön kehittäminen osan työyhteisön kehittämistä.

Tavoite/mittari	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018
Työtyytyväisyysindeksi (VMBaro) paranee		3,36	3,38	3,39	3,39	3,39
Johtajuusindeksi paranee		3,29	3,30	3,30	3,30	3,30
Osaamisen johtamisindeksi (JO) paranee		3,42	3,52	3,52	3,52	3,52
Johdon toiminta esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä		2,89	3,08	3,08	3,08	3,08
Töiden yleinen organisointi työyhteisössä		3,25	3,16	3,16	3,16	3,16
Tulos- ja kehityskeskustelujen toimivuus osaamisen kehittämisessä		2,86	3,10	3,10	3,10	3,10
Esimiesten ja johdon asettamat mahdollisuudet uudistua työssä		3,36	3,38	3,38	3,38	3,38
Työyhteisön avoimuus asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa		2,95	3,13	3,13	3,13	3,13
Koulutustasoindeksi	6,4	6,9	7,0	7,0	7,0	7,0
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	4,8	4,5	4,3	4,2	4,1	4,0
1-3 sairauspäivä tapauksen osuus (%) kaikista sairaustapauksista	81,8	81,5	80,5	80,0	80,0	79,5

4 Resurssit

4.1 Henkilötyövuosia koskevien tavoitteiden seuranta

Henkilömäärä toteutuu myönnettyjen määrärahojen ja ulkoisen tutkimusrahoituksen asettamissa puitteissa.

Mittari	Toteuma 2013	Arvio 2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018
HTV-kehys	53	54	53	53	53	53
HTV-määrän %-muutos edellisestä vuodesta	-3,6	1,9	-1,9	0,0	0,0	0,0
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	55	55	54	54	54	54
Tutkijatyövuosien määrä	38	40	41	41	41	41
Harjoittelijoiden HTV-määrä	2,6	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Varsinaisten määräraikaisten %-osuus henkilöstöstä vuoden lopussa	24	19	19	19	19	19

4.2 Kehykset momentti 28.30.02

TA 2013	TA2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018
4 223	4 191	4 044	3 644	3 327	3 288

5 Raportointi

Sopimuksen toteutumista seurataan toimintavuoden aikana VM:n ja VATT:n välisissä neuvotteluissa, jotka pidetään ministeriön kutsumina myöhemmin sovittavina ajankohtina. VATT laatii tilinpäätöksen vuodelta 2014 valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti.

6 Allekirjoitukset

Helsingissä 8. tammikuuta 2015

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

VALTION TALOUDELLINEN
TUTKIMUSKESKUS VATT

Antti Rinne
valtiovarainministeri

Juhana Vartiainen
ylijohtaja

Helena Tarkka
hallinto- ja kehitysjohtaja

Raija-Liisa Aalto
talous- ja hallintojohtaja

LIITE 1: Tuotokset ja laadunhallinta

	Painot	Toteuma 2013	Arvio 2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018
VAT T:n sarja							
Julkaisut	3	4	3	3			
Tutkimukset	1	6	10	8			
Working papers	1	14	10	15			
Muistiot, valmisteluraportit ja Policy Brief	0,6	21	14	16			
VAT T:n ulkopuoliset sarjat							
Tutkimukset	1	17	20	19			
Artikkelit	1,5	21	16	19			
Referoidut kv-aikakauskirjat (A)	4	1	3	2			
Referoidut kv-aikakauskirjat (B)	3	7	3	5			
Referoidut kv-aikakauskirjat (C)	2	3	3	3			
Referoidut kv-aikakauskirjat (D) ja artikkelikoelmat	1	11	8	10			
Julkaisut yhteensä		105	90	100	101	102	103
Julkaisut yhteensä (painotettu)		135	116	118	119	120	121
Asiantuntijatoiminta							
Lehtikirjoitukset ja kolumnit		44	31	35			
Esitelmät		387	360	365			
Lausunnot		114	87	95			
Haastattelut		135	63	70			
Työryhmät		66	64	65			
Yhteensä (painottomaton)		746	605	630	635	640	645

LIITE 2: Toimintamenomomentin käyttösuunnitelma

28.30.02 Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen toimintamenot

1 000 euroa	Toteuma 2013	Arvio 2014	Tavoite 2015	Tavoite 2016	Tavoite 2017	Tavoite 2018
Henkilöstökulut	3 716	4 000	3 850	3 850	3 850	3 850
Toimitilavuokrat ¹⁾	451	480	470	400	400	400
Palvelujen ostokulut	925	800	850	870	870	870
Muut kulut	294	400	420	400	400	400
Investointimenot ²⁾	41	20	30	20	20	20
Bruttomenot	5 427	5 700	5 620	5 540	5 540	5 540
Maksullisen toiminnan tuotot	117	300	350	400	500	500
EU-tulot	123	30	100	100	150	150
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot	776	920	950	1 200	1 350	1 400
Muut tulot	91	50	50	50	50	50
Bruttotulot	1 107	1 300	1 450	1 750	1 950	2 100
Nettokäyttö-/käyttöarvio	4 320	4 450	4 170	3 790	3 590	3 440
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	1 814	1 762	1 608	1 525	1 404	1 114
TP/TA/TAE/KEHYSEHDOTUS	4 223	4 191	4 044	3 644	3 327	3 288
Käytettävissä yhteensä	6 037	5 953	5 652	5 169	4 731	4 452
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	1 762	1 608	1 525	1 404	1 164	1 037
HTV-kehys	53	54	53	53	53	53

¹⁾ Mukaan lukien muut vuokratulot kuin toimitilavuokrat

²⁾ Liikekirjanpidossa taseeseen omaisuudeksi kirjattavaksi tulevat erät

